

Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Salgótarjáni Katasztrófavédelmi Kirendeltség

H-3100 Salgótarján, Szent Flórián tér 1.

Tel: (36-32) 411-400 Fax: (36-32) 411-400 e-mail: salgotarjankk.tit@katved.gov.hu

Tárgy: Előterjesztés

Ügyintéző: Faragó Sándor tű. alez

Telefon/Fax: 32/411-400

Tisztelt Polgármester Úr, Tisztelt Képviselő Testület, Tisztelt Jelenlévők!

A 2012-es év jelentős változásokat hozott a hivatásos katasztrófavédelmi szervek működésével kapcsolatosan. Magyarország Alaptörvényében leírtak alapján több jogszabályi változás is történt.

Számunkra a legjelentősebb a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény amely új alapokra helyezte a katasztrófavédelmi munkát.

A bekövetkezett szervezeti változások és az irányítási rendszer átalakítása, indokolják a katasztrófavédelem szervezetére vonatkozó általános rendelkezések korrekcióját.

Ezek alapján a katasztrófavédelem megvalósításában részt vevő hivatásos katasztrófavédelmi szervezetet három csoportba soroljuk:

- országos illetékességgel működő központi szerv,
- a megyei, fővárosi illetékességgel működő területi szervek,
- helyi szervek, amelyek a katasztrófavédelmi kirendeltségek és a hivatásos tűzoltóságok.

a) A központi szerv

A katasztrófavédelem központi szerve a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF), amely önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv.

A BM OKF a katasztrófavédelmi feladatok valamennyi szakaszában részt vesz és biztosítja a szervezeten kívüli kapcsolattartást, együttműködést a hazai (pl.: más minisztériumok, végrehajtó szervezetek, karitatív szervezetek, önkéntes mentőszervezetek) és a nemzetközi szervezetekkel (pl.: Európai Unió szakmai szervei, NATO és ENSZ felelős testületei, nemzetközi segítségnyújtó szervezetek).

A BM OKF főigazgatója vezeti a központi szervezetet, irányítja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi és helyi szervei működését és szakmai tevékenységét. (A BM OKF főigazgatójának feladatait részletesen a törvény tartalmazza.)

b) A területi szervek

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervei a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok (továbbiakban: igazgatóságok).

Az igazgatóságok önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervek, amelyek jogszabályban meghatározott ügyekben hatóságként járnak el, ellátják a jogszabályokban részükre meghatározott feladatokat, irányítja a hivatásos tűzoltóságokat és a katasztrófavédelmi kirendeltségeket.

Ellátják az önkormányzati tűzoltóságok felügyeletét, ellenőrzik a létesítményi tűzoltóságok és az önkéntes tűzoltó egyesületek tevékenységét.

c) A helyi szerv

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek helyi szerve a **katasztrófavédelmi kirendeltség (65 db)**, amely illetékességi területén ellátja a helyi szintű katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatok szakirányítását. Hatásköre a fővárosi, megyei katasztrófavédelmi igazgatóság alárendeltségében kiterjed az illetékességi területén működő tűzoltó-parancsnokság(ok)ra, polgári védelmi iroda(ák)ra.

A kirendeltség-vezető, vezetői beosztásában tervezési, szervezési, információgyűjtési, koordinálási, irányítási, értékelési, kapcsolattartási, együttműködési és tájékoztatási feladatokat lát el, szolgálati előljárója

felé jelentési kötelezettséggel tartozik. Munkáját egy- egy polgári védelmi, tűzoltósági és iparbiztonsági felügyelő segíti. A tűzoltó-parancsnokság a tűzoltási és műszaki mentési, tűz megelőzési, polgári védelmi feladatok ellátására létrehozott, önálló működési és illetékességi területtel rendelkezik. Hatásköre a katasztrófavédelmi kirendeltség alárendeltségében kiterjed az illetékességi területén működő tűzoltó őr-(ök)-re, polgári védelmi irodákra. A tűzoltóparancsnok az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség közvetlen alárendeltségében, önálló felelősségi körben irányítja a tűzoltó-parancsnokságok polgári védelmi szakterületéért felelős állomány, tűzoltó őrök és polgári védelmi irodák tevékenységét.

A polgári védelmi iroda a tűzoltó-parancsnokság belső szervezeti egysége, amely elkülönült illetékességi területtel nem rendelkezik. Illetékességi területén szakmai támogatást nyújt a polgármester (a fővárosban a főpolgármester) és közbiztonsági referens részére a katasztrófavédelmi feladatok szervezésében, a megelőzés, felkészítés, a védekezés, helyreállítás és újjáépítési helyi szintű feladatainak ellátásában.

Polgári védelmi feladatok

A polgári védelmi feladatok ellátásában, a továbbiakban is számítunk a települési polgári védelmi szervezetekre. A megújult köteles polgári védelmi szervezetek fogják adni a katasztrófák elleni védekezésbe bevonható, nem hivatásosokból álló legnagyobb létszámot.

Mindennek alapja a polgári védelmi kötelezettség Alaptörvényben történő rögzítése: Magyarország Alaptörvényének XXXI. cikk (5) bekezdése meghatározza, hogy a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok részére honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében polgári védelmi kötelezettség írható elő.

A törvény bizonyos esetekben felmenti a pv. kötelezettség alól az állampolgárt, illetve lehetővé teszi, hogy a pv. kötelezettséget munkakör ellátásával, közmegebízás gyakorlásával teljesítse.

Felmentési körök:

a) saját személyéhez kapcsolódóan

b) más személyéhez kapcsolódóan

Munkakörből, vagy közmegebízásból eredő mentesség

A polgári védelmi kötelezettség négy fő tartalmi eleme:

- ◆ *adatszolgáltatási kötelezettség,*
- ◆ *bejelentési kötelezettség,*
- ◆ *megjelenési kötelezettség,*
- ◆ *polgári védelmi szolgálat,*

Köteles polgári védelmi szervezetek

A békeidőszaki (nem fegyveres konfliktus) katasztrófák kezelése érdekében a hivatásos katasztrófavédelmi szervezeten kívül, a polgári védelmi szervezetek látnak el feladatot. A köteles pv. szervezetek állománya a pv. kötelezettség alatt álló és az önkéntesen jelentkező személyekből áll, lakóhely szerinti beosztásuk az illetékes polgármester feladata (I. fokú polgári védelmi hatósági jogkör, határozattal történik).

A pv. szervezetek egymásnak mellérendeltek, tevékenységüket a védekezés irányításáért felelős személy irányítja. Típus és jelleg szerint az alábbiak különböztethetőek meg:

A központi polgári védelmi szervezet

A területi polgári védelmi szervezet

A települési polgári védelmi szervezet

- létre kell hozni, ha a település katasztrófavédelmi besorolása indokolja,

- létszámát a település katasztrófavédelmi besorolásának megfelelően a katasztrófavédelmi kirendeltség vezetőjének javaslata alapján a polgármester állapítja meg,

Önkéntes polgári védelmi szervezetek

A katasztrófavédelem önkéntes polgári védelmi szervezeteinek első pillérét az önkéntesen jelentkező személyeket adják, akik a polgármester által meghatározott polgári védelmi szervezetben, függelmi rendben teljesítik felajánlott szolgálatukat. Ezeket a tagokat ugyanolyan jogok és kötelezettségek illetik meg, mint a pv. kötelezettség alatt álló személyeket.

A velük kapcsolatos eljárói utasítás nem irányulhat:

- ◆ *a beosztottak indokolatlan foglalkoztatására,*
- ◆ *emberi méltóságának megsértésére,*
- ◆ *életének és testi épségének közvetlen veszélyeztetésére.*

Önkéntes mentőszervezetek

Az önkéntes mentőszervezetek a hivatásos katasztrófavédelmi szervek szakmai irányítása mellett vesznek részt a katasztrófák hatásai elleni védekezésben és a kárelhárításban. Az önkéntes mentőszervezetek területi szintű védekezésbe történő bevonását a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve vezetője rendeli el, amennyiben

- különleges szakképzettség és
- speciális szakfelszerelések igénybevétele szükséges.

További bevonható szervek

A katasztrófák elleni védekezésben és a következmények felszámolásában a következő szereplők is részt vesznek:

- egyes állami szervezeteket kifejezetten mentési-elhárítási feladatok ellátására hoztak létre (pl.: Országos Mentőszolgálat),
- egyes állami szervezetek katasztrófavédelmi feladatokat is ellátnak (pl.: Országos Meteorológiai Szolgálat, vízügyi igazgatóságok)
- a Magyar Honvédség (ha az egyéb rendelkezésre álló erő-eszköz nem elégséges)
- a rendvédelmi szervek

A NEMZETI VÉDEKEZÉS IDŐSZAKAI

1) *Katasztrófaveszély*

Annak érdekében, hogy az előre jelezhető veszélyhelyzetek hatásaira való felkészülésre kellő idő álljon rendelkezésre, az új katasztrófavédelmi törvény bevezeti a katasztrófaveszély időszakát.

Ennek megfelelően a katasztrófaveszély közvetlenül egy adott eseményt megelőző időszak, amely során olyan intézkedések és döntések meghozatalára van lehetőség, amelyek révén a kialakuló helyzetek gyorsabban és eredményesebben kezelhetők.

Katasztrófaveszély időszakában nem érvényesülnek az Alaptörvény szerinti különleges jogrendre vonatkozó szabályok, de a BM OKF főigazgatójának – a központi veszély elhárítási terv szerint – lehetősége van az élet- és vagyonbiztonság, a lakosság ellátása, a kritikus infrastruktúrák védelme és a várható helyzet következményeinek csökkentése érdekében intézkedéseket tenni, amelyekről folyamatosan tájékoztatja a katasztrófák elleni védekezésért felelős minisztert.

Ebben az időszakban a Magyar Honvédség erőinek igénybevételére lehetőség van, az adott helyzettől függően a Honvéd Vezérkar főnöke, a honvédelmi miniszter, vagy a Kormány döntése rendelkezik az alkalmazásáról.

2) *Veszélyhelyzet*

Az új Alaptörvény és a katasztrófavédelmi törvény szerinti veszélyhelyzet által meghatározott események az alábbiak szerint foglalhatóak össze:

- ◆ elemi csapások, természeti eredetű veszélyek miatt,
- ◆ ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek miatt,
- ◆ egyéb eredetű veszélyek miatt kihirdetett veszélyhelyzetek.

Ebben az időszakban a Kormány – rendeleti úton – rendkívüli intézkedéseket vezethet be, vagy azokra felhatalmazást adhat. Ezen rendeletek az ország teljes területére, vagy egy meghatározott részére vonatkozhatnak:

- ◆ korlátozható a lakosság szabad mozgása, az ország egyes területeire történő belépés, áthaladás és tartózkodás, valamint a közlekedési és szállítási kapacitások biztosítása érdekében a repülőterek, raktárak, állomások igénybevétele,

◆ elrendelhető:

- a lakosság kimenekítése/kitelepítése (az elrendelést megtagadókkal szemben a jogosult rendvédelmi szerv lép fel),
- a nemzetgazdasági, vagy más érdekből történő kiürítés, amelyre elsődlegesen a katasztrófák elleni védekezéséért felelős miniszter intézkedik,
- ideiglenes polgári védelmi szolgálat ellátása,
- mentésre alkalmas járművek, eszközök igénybevétele,
- szükség esetén – kártalanítás mellett – ingatlan igénybevétele, bontása.

- ♦ a gazdasági tevékenységet folytató szolgáltatásra kötelezettek részére szerződéskötési kötelezettség állapítható meg,

- ♦ a veszélyhelyzet súlyosbodásának veszélye esetén, az érintett gazdálkodó szervezet a Magyar Állam felügyelete alá vonható,

- ♦ polgármester és jegyző részére államigazgatási feladat jelölhető meg,

- ♦ közigazgatási hatósági eljárástól való eltérésre van lehetőség,

- ♦ indokolt esetben részleges, vagy teljes forgalomkorlátozás vezethető be.

A rendeletek rendkívüli kihirdetésére a közszolgálati műsorszórókon keresztül is sor kerülhet.

Veszélyhelyzetben sajátos irányítási szabályok lépnek életbe:

a) A helyzet jellegétől függően, illetve több megyét érintő veszélyhelyzet esetén miniszteri biztos kinevezésére van lehetőség.

b) Településen a helyi katasztrófavédelmi tevékenység irányítását a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve vezetője átveszi a polgármestertől, míg a megyei (fővárosi) közgyűlés és a települési önkormányzat képviselő-testületének feladat- és hatáskörét a megyei közgyűlés elnöke (főpolgármester) és a polgármester gyakorolja.

c) Az önkéntes mentőszervezetek bevonásáról a BM OKF főigazgatója dönt.

3) A katasztrófa károsító hatása által érintett terület

A hivatásos katasztrófavédelmi szervezetrendszer három pilléren alapuló feladatrendszere szempontjából a helyreállítás időszakában is kihirdethető a veszélyhelyzet, de ebben az esetben a veszélyhelyzetre vonatkozó sajátos irányítási szabályok nem érvényesülnek. A katasztrófa károsító hatása által érintett terület alatt azt a kijelölt és lehatárolt területet értjük, ahol a katasztrófa (természeti, ipari, civilizációs) következményeinek elhárítása, vagyis a hatékony és eredményes helyreállítás érdekében kormányzati intézkedésekre van szükség. A veszélyhelyzeti rendkívüli intézkedések közül itt az alábbiak alkalmazhatók:

- ♦ közigazgatási hatósági eljárástól való eltérés,

- ♦ a gazdasági tevékenységet folytató szolgáltatásra kötelezettek részére szerződéskötési kötelezettség állapítható meg,

- ♦ indokolt esetben részleges, vagy teljes forgalomkorlátozás vezethető be,

- ♦ korlátozható az ország egyes területeire történő belépés, áthaladás és tartózkodás.

A polgármester feladatai

A helyi szintű igazgatás a **polgármester** útján valósul meg. A katasztrófavédelemről szóló törvény két fő feladatkört határoz meg a polgármesternek, egyes esetekben a fővárosban a főpolgármesternek:

a) a megelőzés időszakának feladatai:

- ♦ felelős a települési (a fővárosban kerületi) veszélyelhárítási tervek elkészítéséért, valamint a helyi lehetőségek figyelembevételével a védekezés feltételeinek a biztosításáért,

- ♦ irányítja a védekezésre való felkészítést,

- ♦ gyakorolja katasztrófavédelmi ügyekben az elsőfokú polgári védelmi hatósági jogkört, amit jogszabály nem utal más szerv hatáskörébe,

- ♦ a polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgárt a területi, települési, kerületi és munkahelyi polgári védelmi szervezetbe kiképzésre és gyakorlatra osztja be,

- ♦ felelős a polgári védelmi kötelezettségen alapuló települési polgári védelmi szervezet megalakításáért,

- ♦ gondoskodik az illetékességi területen élő vagy tartózkodó személyek részére a katasztrófaveszélyekről szóló, a magatartási szabályokat is tartalmazó tájékoztatásról,

- ♦ a gazdálkodó szervezetek részére határozattal elrendeli a polgári védelmi kötelezettségen alapuló települési és munkahelyi polgári védelmi szervezetek megalakítását és az alkalmazás feltételeinek biztosítását,

- ♦ biztosítja a lakosság riasztására szolgáló és a közigazgatási területén lévő, rendelkezésre bocsátott technikai berendezések működtetését,

- ♦ részt vesz a feladatainak ellátása érdekében, a hivatásos katasztrófavédelmi szervek által szervezett felkészítéseken,

- ♦ kijelöli a katasztrófák elleni védekezéssel összefüggő feladataiban közreműködő közbiztonsági referenst.

b) a védekezés irányításának feladatai:

♦ a hivatásos katasztrófavédelmi szerv szakmai iránymutatása mellett irányítja a településen a helyi katasztrófavédelmi tevékenységet,

- ♦ halasztást nem tűrő esetben átmeneti jelleggel elrendeli az élet és az anyagi javak védelméhez szükséges intézkedéseket, és erről haladéktalanul értesíti a település szerint illetékes hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve vezetőjét és a megyei, fővárosi védelmi bizottság elnökét,
- ♦ a polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgárt a katasztrófavédelem érdekében határozattal polgári védelmi szolgálatra kötelezi,
- ♦ szervezi és irányítja a lakosság védelmét, kitelepítését, kimenekítését, befogadását és visszatelepítését,
- ♦ szervezi és irányítja az anyagi javak védelmét, a lakosság létfenntartásához szükséges anyagi javakkal történő ellátását,
- ♦ a megyei, fővárosi védelmi bizottság elnökének rendelkezése alapján – vagy halasztást nem tűrő esetben annak utólagos tájékoztatásával - elrendeli a települési polgári védelmi szervezetek alkalmazását,
- ♦ együttműködik más települések polgármestereivel, a védekezésbe bevont más szervezetekkel a katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásában.

Feladatait fővárosi kerületben, városban, községben a jegyző vagy a körjegyző, valamint a polgármesteri hivatal közreműködésével látja el; katasztrófák elleni védekezéssel, valamint a megelőzés és felkészülés időszakának feladataival kapcsolatban munkáját a közbiztonsági referens támogatja.

A **polgármester** a helyi katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásának letéteményese.

Illetékességi területén irányítja és szervezi a felkészülést és a védekezést, valamint a Kormány döntésének megfelelően részt vesz a helyreállításban és újjáépítésben. A **polgármester** a katasztrófavédelmi feladatok ellátása során államigazgatási jogkörben jár el, amely alapján:

- ♦ gyakorolja katasztrófavédelmi ügyekben az elsőfokú polgári védelmi hatósági jogkört, amit jogszabály nem utal más szerv hatáskörébe,
- ♦ a pv. kötelezettség alatt álló állampolgárt a munkahelyi, települési és területi pv. szervezetbe kiképzésre és gyakorlatra osztja be,
- ♦ a gazdálkodó szervezetek részére határozattal elrendeli a pv. kötelezettségen alapuló

A fentiekben leírtak csak kis részletét adták a katasztrófavédelmi rendszer megismeréséhez. Az átfogó ismerethez nélkülözhetetlen a törvények ismerete. Az előterjesztésben igyekeztem csak a legfontosabbakra illetve a településeket érintő feladatokra koncentrálni.

Salgótarján, 2012. október 19.

Tisztelettel:

Faragó Sándor tű. alezredes sk.